คำกริยากลืนความในภาษาไทยถิ่นอีสาน
Incorporated Verbs in Northeastern Thai Dialect

ชมพูนุท ธารีเธียร [1]
Chompunuch Thareethien

บทคัดย่อ

คำกริยากลืนความ (incorporated verb) เป็นคำประสมประเภทหนึ่งที่ประกอบด้วยคำกริยากับคำนาม เกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาว่าเป็นคำกริยากลืนความในภาษาไทยถิ่นอีสานคือ การไม่สามารถย้ายคำนามที่ประกอบท้ายคำกริยาไปเป็นหัวข้อหรือเรื่อง (topic) ได้ ทฤษฎีที่ใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ได้แก่ไวยากรณ์พึ่งพาศัพทการก (Lexicase Dependency Grammar) ผลการวิเคราะห์พบว่า คำกริยากลืนความในภาษาไทยถิ่นอีสานมีการแปลง (derivation) หมวดคำตามลักษณะดังต่อไปนี้ 1) คำกริยากลืนความที่ประกอบด้วยกริยาทวิกรรมกับคำนาม แปลงเป็นสกรรมกริยา 2) คำกริยากลืนความที่ประกอบด้วยสกรรมกริยากับคำนาม แปลงเป็นสกรรมกริยาหรืออกรรมกริยา 3) คำกริยากลืนความที่ประกอบด้วยอกรรมกริยากับคำนาม แปลงเป็นอกรรมกริยา กล่าวโดยสรุปแล้วในการแปลงหมวดคำ หมวดคำต้นทางอาจสูญคุณสมบัติความเป็นกริยาทวิกรรม อาจสูญความเป็นสกรรมกริยา หรืออาจยังคงคุณสมบัติเดิมเช่นเดียวกับคำกริยาต้นทาง ส่วนลักษณ์ขี้บ่งเป็นนัย (implicational features) ของคำนามที่เป็นส่วนประกอบในคำกริยากลืนความ มี 5 ลักษณ์ดังนี้ 1) ผู้รับหรือผู้ทรงสภาพ (patient) 2) เครื่องมือ (instrument) 3) ตำแหน่งที่ตั้ง (location) 4) จุดหมาย (goal) 5) แหล่งเดิม (source)

Abstract

Incorporated verbs in Northeastern Thai dialect, which consist of a verb and an immediate following noun, are types of compound verbs. The criterion used to prove its status is topicalization. A noun in an incorporated verb cannot to be topicalized. This study aims at analyzing syntactic characteristics of incorporated verbs based on Lexicase Dependency Grammar. It is found that incorporated verbs, which consist of a ditransitive verb and a following noun, will lose their syntactic properties as ditransitive verbs and derives into transitive verbs. Incorporated verbs which consist of a transitive verb and a following noun, may derive either into transitive verbs or intransitive verbs. On the other hand, incorporated verbs which consist of an intransitive verb and a following noun remain the intransitive verbs. Semantically, the implicational features of the nouns in the incorporated verbs include patient, instrument, location, goal and source.

[1] *ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาและวรรณคดีตะวันออก คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี*

บทนำ

นักภาษาศาสตร์[2] จำนวนไม่น้อยที่ให้ความสนใจศึกษาคำกริยากลืนความ ทั้งนี้เมื่อสังเกตคำโดยทั่วไปอาจเข้าใจว่า เป็นเพียงวลี หรือเป็นคำกริยาที่ตามด้วยคำนามที่เป็นกรรม แต่เมื่อนำมาวิเคราะห์ลักษณะทางวากยสัมพันธ์แล้ว คำเหล่านี้ไม่ใช่วลี หรือกริยาที่ตามด้วยกรรมโดยทั่วไป แต่มีการกลืนความ คือมีการหลอมรวมกันอย่างกลมกลืนของหน่วยคำที่มาประชิดกัน คำกริยากลืนความนอกจากจะไม่สามารถแยกหน่วยคำที่เป็นส่วนประกอบออกจากกันได้แล้ว ยังไม่สามารถย้ายคำนามที่ตามหลังกริยาไปเป็นหัวข้อหรือเรื่องได้ สรัญญา เศวตมาลย์ (Savetamalya, 2543) และเลิศดาว สายัณเกณะ (Sayankena, 1985) เป็นนักภาษาศาสตร์ที่จัดให้คำกริยากลืนความเป็นคำกริยาประสมประเภทหนึ่ง และได้กล่าวถึงกริยากลืนความในภาษาไทยไว้ดังนี้

สรัญญา เศวตมาลย์ (Savetamalya, 2543 : 1-19) อ้างถึงนิยามศัพท์ของ Muravyova ว่า การกลืนความ (incorporation) เป็นรูปแบบย่อยในการสร้างคำ โดยมีหน่วยคำหนึ่งเป็นส่วนหลัก อีกหน่วยหนึ่งเป็นส่วนรอง หลอมรวมกันเป็นคำ ๆ เดียว สรัญญา เศวตมาลย์ กล่าวถึงกริยากลืนความในภาษาไทยว่า มีการรวมความหมายของกริยากับนาม และทำหน้าที่เหมือนหน่วยเดียว กริยากลืนความเป็นภาคแสดงของอนุพากย์ที่สามารถแทนได้ด้วยรูปทางโครงสร้าง $[V+N]_V$ เช่น หมอ*ทำฟัน* ครู*เซ็นชื่อ* หากดูอย่างผิวเผินอาจมีโครงสร้างเหมือนกริยาที่ต้องการกรรมซึ่งเป็นหน่วยสองหน่วยทางวากยสัมพันธ์ที่แยกออกจากกัน และแทนด้วยรูปทางโครงสร้าง $[V + N_{NP}]_{VP}$

เลิศดาว สายัณเกณะ (Sayankena, 1985: 246) กล่าวถึงกริยากลืนความในภาษาผู้ไทย ว่าเป็นคำประสมที่ประกอบด้วย สกรรมกริยา + นาม เมื่อรวมเป็นหน่วยเดียวจะมีหน้าที่เป็นสกรรมกริยา ยกตัวอย่างเช่น *อีแม่เกือฮำหมู*[3] เลิศดาว สายัณเกณะอธิบายว่า *ฮำ* ไม่ใช่กรรมตรงของกริยา *เกือ* เพราะเมื่อทดสอบด้วยการทำให้เป็นเรื่องแล้ว พบว่า *ฮำ* ไม่สามารถเป็นเรื่องได้ **ฮำน่ะอีแม่เกือหมูแล้ว* แต่ *หมู* ซึ่งเป็นกรรมรองนั้น สามารถทำให้เป็นเรื่องได้ *หมูน่ะ* อีแม่เกือฮำแล้ว ดังนั้น *หมู* จึงเป็นกรรมของกริยาสกรรม *เกือฮำ* และ *เกือ* ได้สูญเสียความเป็นกริยาทวิกรรมไปแล้ว

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาคำกริยาที่ตามด้วยคำนามซึ่งทำหน้าที่เหมือนหน่วยเดี่ยวในภาษาไทยถิ่นอีสาน[4] ว่ามีลักษณะอย่างไร และวิเคราะห์ว่าคำกริยาในหน่วยดังกล่าว มีการแปลงหมวดคำหรือไม่ และแปลงจากหมวดคำต้นทางใดไปสู่หมวดคำปลายทางใด ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้เขียนได้เก็บ

---

[2] นักภาษาศาสตร์ที่ศึกษาคำกริยากลืนความ ได้แก่ สรัญญา เศวตมาลย์ (Savetamalya, 2543) เลิศดาว สายัณเกณะ (Sayankena, 1985)

[3] ประโยค อีแม่เกือฮำหมู 'แม่ให้รำหมู' นักภาษาศาสตร์พิจารณาให้ เกือ เป็นกริยาทวิกรรม

[4] ข้อมูลภาษาไทยถิ่นอีสานในบทความนี้เก็บจากผู้บอกภาษาจังหวัดอุบลราชธานี มหาสารคาม ขอนแก่น การถอดเสียงประโยคภาษาไทยถิ่นอีสานในบทความนี้ ผู้วิจัยใช้ข้อมูลจากผู้บอกภาษาจังหวัดอุบลราชธานี

รวบรวมข้อมูลจากพจนานุกรมภาษาไทยถิ่นอีสานจำนวน 5 ฉบับ[5] ด้วยกัน โดยเลือกคำที่ประกอบด้วยคำกริยาและคำนามมาศึกษา ทั้งนี้ คำที่เมื่อประกอบกันแล้วให้ความหมายใหม่ หรือให้ความหมายที่แตกต่างไปจากความหมายเดิม ไม่ถือว่าอยู่ในขอบเขตของการศึกษาครั้งนี้ โดยคำที่มีลักษณะดังกล่าว สามารถจำแนกออกได้เป็น 2 กลุ่มดังนี้

1. คำกริยาประสมที่ประกอบด้วยคำกริยากับคำนามและมีความหมายแตกต่างไปจากความหมายของคำเดิม เช่น *กินแฮง* 'เอาเปรียบในการทำงาน', *ค้ากำปั้น* 'หาเงินด้วยการชกมวย' *ปล่อยไก่* 'แสดงความไม่รู้ของตัวออกมา', *หลงส้น* 'ไม่เห็นร่องรอย', *ออกตุ่ม* 'เป็นไข้ออกผด อีสุกอีใส', *โตนแม่ออก* 'มีความสัมพันธ์กับหญิงขณะที่เป็นพระ', *เพิกวิชา* 'ละเวทมนต์ที่มีอยู่', *ปิดปาก* 'ไม่พูด', *ผูกเขย* 'ทำพิธียินดีรับเป็นลูกเขยด้วยการผูกแขน', *ผูกขวัญ* 'ทำพิธีปลอบใจรับเอาขวัญมาอยู่กับตัวด้วยการผูกแขน', *ผิดแนว* 'ทำต่างไปจากที่เคยปฏิบัติมา ต่างไปจากตระกูล', *เป็นกร้าว* 'กำแหง เย่อหยิ่ง', *เบาแฮง* 'ลดการใช้แรงลง', *บ้ามีดแถ* 'อาการทำผิดแผกจากคนทั่วไปของคนที่บวชนานแล้วเพิ่งสึก', *ลงธรรม* 'ทำพิธีขับไล่ผี', *นั่งธรรม* 'นั่งทำจิตสงบรำลึกถึงพระธรรม', *ตื่นข้าง* 'ตะลึง'

2. คำกริยาประสมที่ประกอบด้วยคำกริยากับคำนามที่เป็นส่วนประกอบของร่างกายและมีความหมายแตกต่างไปจากเดิม เช่น *แก่งหัว* 'ปฏิเสธโดยการส่ายหัว', *ผิดตับ* 'รู้สึกเกลียดชัง ไม่ถูกใจ', *ตบตา* 'หลอกลวงให้เข้าใจผิด', *วางมือ* 'เลิกการงานที่ทำอยู่ หยุดทำ', *ส้างโต* 'สร้างตัว', *หักใจ* 'ตัดใจ ห้ามใจไม่ให้คิดถึง', *พอโต* 'สมตัว เหมาะควร', *บาดหู* 'พูดให้ระคายหูไม่สบอารมณ์', *มุดหัว* 'หนีหน้าไป'

หากพิจารณาด้านความหมาย คำที่จัดอยู่ในสองกลุ่มดังกล่าวข้างต้น แสดงให้อย่างชัดเจนว่าเป็นคำประสม เพราะให้ความหมายใหม่ อย่างไรก็ตาม ยังมีคำอีกจำนวนหนึ่งที่ไม่แสดงอย่างชัดเจนว่าเป็นคำประสม กล่าวคือ เป็นคำที่มาประกอบกันแล้ว ไม่มีความหมายใหม่อย่างชัดเจน คำกลุ่มนี้มักเป็นปัญหาในการวิเคราะห์ว่า ควรจัดให้เป็นคำประสมหรือไม่ ดังนั้น เพื่อตอบคำถามหรือเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว ผู้เขียนจึงเสนอเกณฑ์ในการวิเคราะห์คำกริยาที่ตามด้วยคำนามและทำหน้าที่เหมือนหน่วยกริยาเดี่ยว ให้เป็นคำกริยากลืนความ ซึ่งเป็นคำกริยาประสมประเภทหนึ่ง คำกริยากลืนความดังกล่าวแตกต่างจากคำกริยาที่ตามด้วยคำนามแต่ทำหน้าที่เหมือนหน่วยแยกส่วน เพื่อจำแนกคำสองกลุ่มดังกล่าวออกจากกัน ผู้เขียนจึงขอเสนอเกณฑ์ในการพิจารณาดังต่อไปนี้

---

[5] พจนานุกรมทั้ง 5 ฉบับได้แก่ 1) พจนานุกรมภาคอีสาน-กลาง ฉบับปณิธานสมเด็จพระมหาวีรวงศ์ (ติสฺสมหาเถระ) พ.ศ.2515 2) พจนานุกรมอีสาน-กลาง ฉบับโครงการความร่วมมือมหาวิทยาลัยขอนแก่นและสหวิทยาลัยอีสาน (มข.-สวอ.) พ.ศ.2522 3) พจนานุกรมภาคตะวันออกเฉียง เหนือ ของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ 4) สารานุกรมภาษาอีสาน-ไทย-อังกฤษ โดยปรีชา พิณทอง พ.ศ.2532 5) พจนานุกรมภาษาถิ่นอีสานโดยบุญเกิด พิมพ์วรเมธากุล และนภาพร พิมพ์วรเมธกุล พ.ศ.2545

เกณฑ์การพิจารณาคำกริยากลืนความ

คำกริยากลืนความอาจประกอบด้วยสกรรมกริยากับคำนาม หรือประกอบด้วยอกรรมกริยากับคำนาม เกณฑ์ที่ผู้เขียนใช้ในการพิจารณาว่า คำกริยาที่ตามด้วยคำนามนั้นเป็นคำกริยากลืนความหรือไม่ คือการทำให้เป็นเรื่อง (topicalization) หากเป็นคำกริยากลืนความ คำนามที่ประกอบท้ายคำกริยาจะไม่สามารถย้ายไปเป็นเรื่องได้ หากคำนามที่ประกอบท้ายคำกริยาสามารถย้ายไปเป็นเรื่องได้ ก็ไม่จัดว่าเป็นคำกริยากลืนความ เกณฑ์นี้เป็นเกณฑ์ที่ใช้พิจารณาคำประสมโดยทั่วไปด้วยเช่นกัน คำกริยากลืนความในภาษาไทยถิ่นอีสานที่นำมาศึกษาในครั้งนี้ มีจำนวนทั้งสิ้น 121 คำ โดยมีลักษณะแตกต่างจากคำที่ไม่ใช่คำกริยากลืนความดังนี้

1) คำกริยาที่ตามด้วยคำนามที่ไม่ใช่คำกริยากลืนความ

คำกริยาที่ตามด้วยคำนามไม่ได้เป็นคำกริยากลืนความเสมอไป คำกริยาดังกล่าวมักเป็นสกรรมกริยาที่ตามด้วยคำนาม ซึ่งทั้งสองส่วนทำหน้าที่แยกจากกัน กล่าวคือ คำนามทำหน้าที่เป็นกรรม และสามารถย้ายที่ไปอยู่หน้าประโยคได้ หรือย้ายไปเป็นเรื่องได้ แต่คำนามที่เป็นส่วนประกอบในคำกริยากลืนความ ไม่สามารถย้ายไปเป็นเรื่องได้ ลักษณะหรือคุณสมบัติข้อนี้แสดงให้เห็นว่า กริยากลืนความเป็นกริยาประสมประเภทหนึ่งที่ประกอบด้วยคำกริยากับคำนาม เกณฑ์การทำให้เป็นเรื่อง สามารถจำแนกคำกริยากลืนความออกจากวลีโดยทั่วไปได้ กล่าวคือสามารถจำแนกวลีที่ประกอบด้วยสกรรมกริยากับคำนามที่เป็นกรรมได้ วลีที่ไม่ใช่กริยากลืนความสามารถจำแนกออกได้เป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ สกรรมกริยาที่ตามด้วยคำนาม เช่น *จุฟืน*[6] ‘ผลัก ดันฟืนเข้าใส่ไฟ’, *มอดไฟ* ‘ดับไฟ’ และอกรรมกริยาที่ตามด้วยคำนาม เช่น *เมือเฮือน* ‘กลับบ้าน’, *ไปนา* ‘ไปนา’, *ลงเฮือน* ‘ลงจากบ้าน’ ซึ่งคำนามที่ประกอบท้ายกริยาในตัวอย่างดังกล่าวสามารถย้ายไปเป็นเรื่องได้ โดยไม่ผิดไวยากรณ์ การใช้เกณฑ์การย้ายที่คำนามไปเป็นเรื่อง เพื่อทดสอบว่าเป็นวลีหรือคำกริยากลืนความ สามารถทำได้ดังนี้

<u>สกรรมกริยาที่ตามด้วยนาม</u> คำนามที่ประกอบท้ายสกรรมกริยาและทำหน้าที่เป็นกรรม สามารถย้ายไปเป็นเรื่องได้ จึงจัดว่าไม่ใช่คำกริยากลืนความ เช่น *จุฟืน* ‘ผลัก ดันฟืนเข้าใส่ไฟ’, *มอดไฟ* ‘ดับไฟ’ ในตัวอย่างที่ (1) และ (2) คำนาม *ฟืน* และ *ไฟ* สามารถย้ายไปเป็นเรื่องได้ ตัวอย่างอื่นๆ ในกลุ่มนี้ได้แก่

---

[6] *เสียงวรรณยุกต์ที่ระบุในบทความนี้ ใช้เสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นอีสานจังหวัดอุบลราชธานี ถ้าคำใดมีเสียงวรรณยุกต์เหมือนภาษาไทยมาตรฐาน ผู้เขียนจะใช้รูปวรรณยุกต์เหมือนภาษาไทยมาตรฐานในการถอดเสียง ส่วนคำที่มีเสียงวรรณยุกต์ต่างจากภาษาไทยมาตรฐาน ผู้เขียนจะใช้สัทอักษรสากลดังต่อไปนี้กำกับ*

- ˉ *เสียงกลางค่อนข้างสูงระดับ 44 คล้ายเสียงสามัญแต่มีระดับสูงกว่า*
- ˇ *เสียงกลางค่อนข้างต่ำ-ขึ้นถึงกลางค่อนข้างสูง 24 (เสียงจัตวา)โดยจะใช้รูป ˚ สำหรับภาษาไทย*
- ˜ *เสียงกลางค่อนข้างสูง-เลื่อนขึ้น-ตก 453 คล้ายเสียงตรีแต่เลื่อนลงต่ำที่ปลายเสียง*
- ˆ *เสียงกลางค่อนข้างสูง-ตก 42 (เสียงโท)*
- ˋ *เสียงกลางค่อนข้างต่ำ-ระดับ 22 (เสียงเอก)*

เสียงกลางระดับ 33 (เสียงสามัญ) ไม่ใช้เครื่องหมายกำกับ

แผ่ปลา ‘ใช้มีดแหวะปลาแล้วแบะให้กางออก’, *ถอกน้ำ* ‘เทน้ำ’. *ป้ายหน้า* ‘เอาสีหรือของเหลวทาหน้า’, *ถ่มน้ำลาย* ‘ทำให้น้ำลายออกจากปากโดยแรง’, *ปิดฝ้าย* ‘เก็บฝ้ายที่ให้ดอกบาน’

(1) *จุฟืน* ‘ผลัก ดันฟืนเข้าใส่ไฟ’ จุ แปลว่า ผลักเข้า เป็นสกรรมกริยาที่ต้องการกรรม ซึ่งในที่นี้คือ *ฟืน* และคำนาม *ฟืน* ดังกล่าวสามารถย้ายไปเป็นเรื่องได้ ดังนั้น *จุฟืน* จึงไม่ใช่คำกริยากลืนความ เพราะ จุ และ *ฟืน* เป็นคนละส่วนที่แยกออกจากกันได้ ดังแสดงในตัวอย่าง (1) ข

ก *จุ̋* *ฟืน̄* *เข่า* *แน̄*
cŭʔ **fn̋n** **khàw** **nēɛ**
ผลัก ฟืน เข้า หน่อย
‘ผลักฟืนเข้าใส่ไฟหน่อย’

ข *ฟืน̄* *นะ̄* *จุ̋* *เข่า* *แน̄*
fn̋n **nāʔ** **cŭʔ** **khàw** **nēɛ**
ฟืน น่ะ ผลัก เข้า หน่อย
‘ฟืนน่ะ ผลักเข้าใส่ไฟหน่อย’

(2) *มอดไฟ* ‘ดับไฟ’ *มอด* แปลว่า ดับ ในความหมายนี้ *มอด* เป็นสกรรมกริยาที่ต้องการกรรม ซึ่งในที่นี้คือ *ไฟ* คำนาม *ไฟ* ดังกล่าวสามารถย้ายไปเป็นเรื่องได้ *มอดไฟ* จึงไม่ใช่คำกริยากลืนความ เพราะ *มอด* และ *ไฟ* ต่างก็เป็นคนละส่วนที่แยกออกจากกัน ดังแสดงในตัวอย่าง (2) ข

ก *มอด* *ไฟ̃* *แล่ว* *บอ̄*
mɔ̀ɔt **fāy** **lêɛw** **bɔ̄ɔ**
เท น้ำ ทิ้ง แล้ว
‘ดับไฟแล้วหรือ’

ข *ไฟ̃* *นะ̄* *มอด* *แล่ว* *บอ̄*
fāy **nāʔ** **mɔ̀ɔt** **lêɛw** **bɔ̄ɔ**
ไฟ น่ะ ดับ แล้ว หรือ
‘ไฟน่ะดับแล้วหรือ’

<u>อกรรมกริยาที่ตามด้วยคำนาม</u> อกรรมกริยาเป็นกริยาชนิดที่ไม่มีต้องการกรรมตามหลัง แต่อกรรมกริยาที่ตามด้วยคำนามนั้น ไม่ใช่คำกริยากลืนความ คำนามที่ตามหลังอกรรมกริยาไม่ใช่กรรม และมักเป็นคำนามบอกสถานที่หรือบอกตำแหน่งที่ตั้ง (location) เช่น คำนาม *เฮือน* และ *นา* ในตัวอย่าง *เมือเฮือน* ‘กลับบ้าน’ และ *ไปนา* ‘ไปนา’ คำนาม *เฮือน* และ *นา* ในตัวอย่างดังกล่าว ไม่ใช่กรรมของ

อกรรมกริยา และสามารถย้ายไปเป็นเรื่องได้ ดังแสดงในตัวอย่างที่ (3) ข และ (4) ข ทั้ง *เมือเฮือน* ‘กลับบ้าน’ และ *ไปนา* ‘ไปนา’ ไม่ใช่คำกริยากลืนความ เพราะสามารถใช้คำกริยา *เมือ* และ *เฮือน* ตอบคำถามแบบตอบรับปฏิเสธเพียงคำเดียวได้ ดังแสดงในตัวอย่าง (3) ค และ (4) ค ตัวอย่างอื่นๆ ที่จัดว่าอยู่ในกลุ่มนี้ได้แก่ *ลงเฮือน* ‘ลงจากบ้าน’

(3) *เมือเฮือน เมือ* แปลว่า กลับ เป็นอกรรมกริยาที่ตามด้วยนามบอกสถานที่ ซึ่งไม่ใช่กรรมของกริยา ทั้งอกรรมกริยาและนามที่ตามหลังต่างก็เป็นคนละส่วนที่แยกจากกัน ไม่มีการกลืนความกัน ดังนั้นจึงสามารถย้ายคำนาม *เฮือน* ที่ตามหลังกริยา *เมือ* ไปเป็นเรื่องได้ ดังแสดงในตัวอย่าง (3) ข และสามารถใช้เพียงแค่คำกริยาในการตอบคำถามแบบตอบรับปฏิเสธได้ ดังแสดงในตัวอย่าง (3) ค

ก *เพิ̄น เมื̄อ̃ เฮือน̄ แล่ว บ̄อ*
phān mɨ̄ã hɨ̄ãn lêɛw bɔ̄ɔ
เขา กลับ บ้าน แล้ว หรือ
‘เขากลับบ้านแล้วหรือ’

ข *เฮือน̄ น̄ะ เพิ̄น เมื̄อ̃ แล่ว บ̄อ*
hɨ̄ãn nā? phān mɨ̄ã lêɛw bɔ̄ɔ
บ้าน น่ะ เขา กลับ แล้ว หรือ
‘บ้านน่ะเขากลับแล้วหรือ’

ค *เมื̄อ̃ แล่ว* (ตอบคำถามแบบตอบรับปฏิเสธด้วยคำกริยาคำเดียวได้)
mɨ̄ã lêɛw
กลับ แล้ว
‘กลับแล้ว’

(4) *ไปนา ไป* เป็นอกรรมกริยาที่ตามด้วยคำนามบอกสถานที่ ซึ่งไม่ใช่กรรมของกริยา ทั้งอกรรมกริยาและคำนามที่ตามหลังต่างก็เป็นคนละส่วนที่แยกจากกัน และไม่มีการกลืนความกัน จึงสามารถย้ายคำนาม *นา* ที่ตามหลังกริยา *ไป* ไปเป็นเรื่องได้ ดังแสดงในตัวอย่าง (4) ข และสามารถตอบคำถามแบบตอบรับปฏิเสธด้วยคำกริยาคำเดียวได้ ดังแสดงในตัวอย่าง (4) ค

ก *เพิ̄น ไป น̄า แล่ว บ̄อ*
phān pay nāa lêɛw bɔ̄ɔ
เขา ไป นา แล้ว หรือ
‘เขาไปนาแล้วหรือ’

ข *น๋า* *น๊ะ* *เพิ่น* *ไป* *แล่ว* *บ๋อ*

nāa **nāʔ** **phə̄n** **pay** **lɛ̂ɛw** **bɔ̄ɔ**

นา น่ะ เขา ไป แล้ว หรือ

'นาน่ะเขาไปแล้วหรือ'

ค *ไป* *แล่ว* (ตอบคำถามแบบตอบรับปฏิเสธด้วยคำกริยาคำเดียวได้)

pay **lɛ̂ɛw**

ไป แล้ว

'ไปแล้ว'

2) คำกริยากลืนความ

ลักษณะทางวากยสัมพันธ์ของคำกริยากลืนความ คือ ทำหน้าที่เป็นหน่วยเดี่ยวในอนุพากย์ และไม่สามารถแยกหรือย้ายคำนามที่ประกอบท้ายกริยาไปเป็นเรื่องได้ ลักษณะทางวากยสัมพันธ์ดังกล่าวนี้เป็นลักษณะของคำประสม คำกริยากลืนความแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มหลักๆ คือ สกรรมกริยาที่ตามด้วยคำนาม เช่น *ฟักลาบ* 'สับเนื้อสัตว์เพื่อทำลาบ', *คั้นส้มปลา* 'บีบ คลุกปลากับเครื่องปรุงเพื่อทำปลาส้ม', และอกรรมกริยาที่ตามด้วยคำนาม เช่น *กวักมือ* 'โบกไปมาด้วยฝ่ามือ', *โตนน้ำ* 'กระโดดน้ำ', *เบื่อยา* 'ฆ่าด้วยการวางยา' คำกริยากลืนทั้ง 2 กลุ่มดังกล่าว สามารถอธิบายได้ดังต่อไปนี้

<u>สกรรมกริยาที่ตามด้วยคำนาม</u> คำกริยากลืนความกลุ่มนี้ประกอบด้วยสกรรมกริยากับคำนามซึ่งไม่ใช่กรรมของกริยา เมื่อมีการกลืนความกันแล้ว ไม่สามารถแยกส่วนประกอบหรือย้ายคำนามไปเป็นเรื่องได้ ยกตัวอย่างเช่น ฟักลาบ คั้นส้มปลา ดังแดงในตัวอย่างประโยคที่ (5) และ (6) ตัวอย่างคำอื่นๆ ในกลุ่มนี้ เช่น *ผิวปาก* 'พ่นลมออกเพื่อให้เกิดเสียงดัง', *แยงหน้า* 'ส่องดูหน้า', *แยงคีง* 'ส่องดูร่างกาย', *ถูสบู่* 'ฟอกตัวด้วยสบู่', *มอมเหล้า* 'หลอกล่อให้กินเหล้า', *เกือฮำ* 'ให้รำ เลี้ยงด้วยรำ'

นอกจากนี้ ยังมีคำกริยากลืนความที่ประกอบด้วยสกรรมกริยาและคำนาม โดยคำนามดังกล่าวมีความหมายเฉพาะเจาะจง ทำให้ความหมายของคำกริยาที่ผ่านการกลืนความแล้วสื่อความหมายที่เฉพาะเจาะจงด้วย เช่น *ผิวน้ำ* 'พ่นน้ำออกจากปากเพื่อเป่าคนไข้', *ซูสาว* 'ขอหลับนอนกับสาว', *ตบมือ* 'ปรบด้วยมือ', *เฮ็ดเวียก* 'ทำงาน', *ขักใย* 'ทำใยให้เป็นใยแมงมุม'

(5) *ฟักลาบ* 'สับเนื้อทำลาบ' *ฟัก* เป็นสกรรมกริยาแปลว่า สับ *ลาบ* เป็นอาหารประเภทยำ ทำจากเนื้อสัตว์ที่สับละเอียดแล้วปรุงด้วยเครื่อง *ลาบ* ไม่ใช่กรรมของกริยา *ฟัก* แต่ *ลาบ* เป็นเป้าหมายของการสับ *ฟักลาบ* ไม่หน่วยที่ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ และทำหน้าที่เป็นหน่วยเดี่ยว ดังแสดงในตัวอย่าง 5

(ก) *ฟักลาบ* ในที่นี้ กลายเป็นอกรรมกริยาของผู้รับหรือผู้ทรงสภาพ (patient)[7] ซึ่งในตัวอย่างที่ 5 (ก) คือ คำว่า *แม่* ส่วนคำว่า *ลาบ* ซึ่งเป็นเป้าหมายของการกระทำนั้น ไม่สามารถย้ายไปเป็นเรื่องได้ ดังแสดงใน ตัวอย่าง 5 (ข) (เครื่องหมาย * ที่กำกับอยู่หน้าประโยค แสดงว่าประโยคดังกล่าวเป็นประโยคที่ผิดไวยากรณ์ หรือไม่ได้รับการยอมรับโดยเจ้าของภาษา)

ก *แม̄ ฟัก̄ลาบ*
mēɛ fāklâap
แม่ *สับลาบ*
'แม่สับเนื้อทำลาบ'

ข **ลาบ นะ̄ แม̄ ฟัก̄*
lâap nāʔ mēɛ fāk
ลาบ น่ะ แม̄ สับ
'ลาบน่ะแม่สับ'

(6) *คั้นส้มปลา* 'บีบ คลุกปลากับเครื่องปรุงเพื่อทำปลาส้ม' *คั้น* เป็นสกรรมกริยาแปลว่า บีบ ขยำ คั้น คำว่า *ส้มปลา* คือ อาหารประเภทหมักดอง ทำจากเนื้อสัตว์ และใส่เครื่องหมักดอง *ส้มปลา* ไม่ใช่กรรมของ กริยา *คั้น* แต่ *ส้มปลา* เป็นเป้าหมายของการขยำ *คั้นส้มปลา* เป็นหน่วยเดี่ยวที่ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ ดังแสดงในตัวอย่าง 6 (ก) และกลายเป็นอกรรมกริยาของผู้รับหรือผู้ทรงสภาพ ซึ่งในตัวอย่างที่ 6 (ก) คือคำว่า *แม่* ส่วนคำว่า *ส้มปลา* ซึ่งเป็นเป้าหมายของการกระทำนั้นไม่สามารถย้ายไปเป็นเรื่องได้ ดังแสดงในตัวอย่าง 6 (ข)

ก *แม̄ คั่นส่มปา*
mēɛ khànsòmpaa
แม่ *คั้นปลาส้ม*
'แม่บีบคลุกปลาเพื่อทำปลาส้ม'

ข **ส้มปลา นะ̄ แม̄ คั่น*
sòmpaa nāʔ mēɛ khàn
ส้มปลา น่ะ แม̄ คั้น
'ปลาส้มน่ะแม่บีบ คลุก'

---

[7] ในไวยากรณ์พึ่งพาศัพทการก ผู้รับหรือผู้ทรงสภาพ (patient) เป็นผู้รับผลของการกระทำ หรือเป็นสิ่งที่เปลี่ยนสภาพ เปลี่ยนประสบการณ์ เปลี่ยนอากัปกริยา หรือเปลี่ยนเจ้าของ อันเนื่องมาจากคำกริยาในประโยค ผู้รับหรือผู้ทรงสภาพอาจแสดงสภาพอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยมีหลักในการปรากฏว่า คำนามที่มีการกผู้รับสภาพจะต้องเป็นประธานของอกรรมกริยา หรือเป็นกรรมของสกรรมกริยา นอกจากนี้ การกผู้รับสภาพจะต้องปรากฏอยู่ในกรอบการกของคำกริยาทุกคำ ในตัวอย่าง น้องเดินพี่ไปโรงเรียน และ พ่อตีไอ้ตูบ ผู้รับสภาพคือ น้อง พี่ และ ไอ้ตูบ ดังนั้นในตัวอย่าง แม่ฟักลาบ คำนาม แม่ จึงเป็นผู้รับสภาพของคำกริยากลืนความ ฟักลาบ คำว่า ลาบ ไม่สามารถแยกออกจากคำว่า ฟัก ได้ และไม่สามารถย้ายไปเป็นเรื่องได้

อกรรมกริยาที่ตามด้วยคำนาม โดยปกติ อกรรมกริยาจะไม่มีคำนามที่เป็นกรรมตามหลัง แต่คำกริยากลืนความซึ่งมีอกรรมกริยาเป็นส่วนประกอบ จะมีคำนามตามหลัง คำนามดังกล่าวมักมีความหมายรวมอยู่ในคำกริยา เช่นคำว่า *มือ* ใน *กวักมือ* มีการรวมความหมายอยู่ในคำกริยาแล้วว่าต้องใช้มือ คำว่า *น้ำ* ใน *ว่ายน้ำ* มีการรวมความหมายอยู่ในคำกริยาแล้วว่าว่ายในน้ำ คำกริยากลืนความที่เกิดจากการรวมตัวกันของอกรรมกริยากับคำนาม หลังจากที่กลืนความแล้ว จะไม่สามารถแยกส่วนประกอบหรือย้ายคำนามไปเป็นเรื่องได้ ดังแสดงในตัวอย่างที่ (7) และ (8) ตัวอย่างอื่นๆ ที่จัดว่าอยู่ในกลุ่มนี้ ได้แก่ *โตนน้ำ* 'กระโดดลงน้ำ', *อาบน้ำ* 'อาบด้วยน้ำ', *เบื่อยา* 'ฆ่าด้วยการวางยา', *บวชพระ* 'บวชเป็นพระ', *เมาเหล้า* 'เมาด้วยเหล้า', *ลงโบสถ์* 'ไปโบสถ์เพื่อทำกิจของสงฆ์', *ลงแป้ง* 'จุ่มลงในน้ำผสมแป้ง', *อุกใจ* 'กลุ้มในใจ', *งวกหน้า* 'หันหน้า', *ผินหน้า* 'หันใบหน้า', *โบกมือ* 'โบกมือ'

(7) *กวักมือ กวัก* แปลว่า โบกไปมาด้วยฝ่ามือ *กวักมือ* เป็นอกรรมกริยาที่รวมความหมายของคำว่า *มือ* ไว้ด้วย โดยที่ *มือ* เป็นเครื่องมือในการกระทำ ในที่นี้ เราไม่สามารถแยก *กวัก* ออกจาก *มือ* และไม่สามารถย้ายคำนาม *มือ* ไปเป็นเรื่องได้ ในตัวอย่างที่ (7) ก คำว่า *กวักมือ* ทำหน้าที่รวมกันเป็นหน่วยเดี่ยว โดยมี *แม่ใหญ่* เป็นผู้รับหรือผู้ทรงสภาพ ตัวอย่างที่ (7) ข เป็นประโยคที่ไม่ยอมรับในภาษา

ก

แม̄ใหญ̄	*กวั̂กมือ̃*
mēɛŋāy	**kŭakmɯ̄**
ยาย	กวักมือ

'ยายกวักมือ'

ข

**มือ̃*	*นะ̄*	*แม̄ใหญ̄*	*กวั̂ก*
mɯ̄	**nāʔ**	**mēɛŋāy**	**kŭak**
มือ	น่ะ	ยาย	กวัก

'มือน่ะยายกวัก'

(8) *โตนน้ำ โตน* แปลว่า กระโดด คำว่า *โตน* เป็นอกรรมกริยา และประกอบกับคำนาม *น้ำ* ซึ่งเป็นตำแหน่งที่ตั้ง (location)[8] หรือเป็นแหล่งเดิม คำว่า *โตนน้ำ* หมายถึง กระโดดลงในน้ำ เป็นอกรรมกริยาและเป็นกริยากลืนความที่ทำหน้าที่เป็นหน่วยเดี่ยว คือไม่สามารถแยกออกจากกันได้ และไม่สามารถย้ายคำนามไปเป็นเรื่องได้ ตัวอย่างประโยคที่ (8) ข เป็นประโยคที่ไม่ยอมรับในภาษา คำว่า *อ้ายมี* เป็นผู้รับหรือผู้ทรงสภาพของอกรรมกริยา *โตนน้ำ*

---

[8] *ตำแหน่งที่ตั้ง (location) รวมอยู่ในการกสถานที่ (locus) ในไวยากรณ์พึ่งพาศัพทการก คำว่า น้ำ เป็นคำนามที่บอกตำแหน่งที่ตั้งของกริยา โตน เมื่อรวมความกันแล้ว โตนน้ำ ทำหน้าที่เป็นอกรรมกริยา*

ก *อ้ายมี้* *โตนน่ำ*

ʔâaymīı toonnâm

พี่มี กระโดดน้ำ

'พี่มีกระโดลงในน้ำ'

ข **น่ำ* *นะ* *อ้ายมี้* *โตน*

nâm nāʔ ʔâaymīı toon

น้ำ น่ะ พี่มี กระโดด

'น้ำน่ะพี่มีกระโดดลง'

การแปลงหมวดคำและลักษณ์ของคำกริยากลืนความในภาษาไทยถิ่นอีสาน

คำกริยากลืนความซึ่งประกอบด้วยคำกริยากับคำนาม อาจเป็นสกรรมกริยาหรืออกรรมกริยาก็ได้ ส่วนคำนามที่เป็นส่วนประกอบในคำกริยากลืนความนั้น มีลักษณ์ชี้บ่งเป็นนัย (implicational feature) ซึ่งบ่งความสัมพันธ์กับคำกริยาที่มาประกอบกันได้

ในส่วนต่อไป ผู้เขียนจะกล่าวถึงผลการวิเคราะห์การแปลงหมวดคำของคำกริยากลืนความ และลักษณ์ของคำนามในภาษาไทยถิ่นอีสาน

1) คำต้นทางเป็นสกรรมกริยากับคำนาม

1.1) คำต้นทางเป็นสกรรมกริยาที่ตามด้วยคำนาม 2 คำ

1.1.1) การแปลงหมวดคำของคำกริยากลืนความ

คำต้นทางเป็นสกรรมกริยาที่ตามด้วยคำนาม 2 คำ โดยคำนามคำหนึ่งเป็นกรรมตรง ส่วนอีกคำหนึ่งเป็นกรรมรอง ในกรณีนี้ คำนามทั้ง 2 คำจะปรากฏติดกัน โดยไม่มีคำกริยาคำอื่นมาคั่นกลางระหว่างคำนามทั้ง 2 คำดังกล่าว ตัวอย่างของคำกริยากลืนความในกลุ่มนี้ ได้แก่ *บอกบุญเฮา มอมเหล้าอ้ายมี เกือฮำหมู สรงน้ำพระ* (สกรรมกริยา *บอก มอม เกือ* และ *สรง* เรียกอีกอย่างว่า กริยาทวิกรรม) เมื่อสกรรมกริยารวมตัวกับคำนามหรือกรรมตรงที่ตามหลังมาคำแรก และได้กลายเป็นคำกริยากลืนความแล้ว คำนามคำที่สองซึ่งเดิมเป็นกรรมรอง จึงกลายเป็นกรรมตรงของคำกริยากลืนความ กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ คำสกรรมกริยาต้นทางซึ่งเคยเป็นกริยาทวิกรรม ได้สูญคุณสมบัติความเป็นกริยาทวิกรรมไป เมื่อมีการกลืนความ การแปลงหมวดคำเขียนเป็นรูปแทนทางโครงสร้างได้ดังนี้

<u>รูปแทน</u> 1 สกรรมกริยา + นาม (+ นาม) ⟶ สกรรมกริยา (+ นาม)

สกรรมกริยา (กริยาทวิกรรม) กับคำนามที่มีลักษณ์ใด ๆ แปลงเป็น สกรรมกริยาที่มีลักษณ์ชี้บ่งเป็นนับของคำนามปรากฏอยู่ด้วย คำปลายทางที่ผ่านการแปลงแล้ว จะกลายเป็นสกรรมกริยาที่สูญคุณสมบัติความเป็นกริยาทวิกรรม

ตัวอย่าง *บอกบุญ* ‘บอกให้รู้ว่าจะมีการทำบุญ’

(9) บอก + บุญ (+ เฮา) ⟶ บอกบุญ (+ เฮา)

คำว่า *บอก* เป็นสกรรมกริยา (กริยาทวิกรรม) ที่มีคำนามตามหลัง 2 คำ คือ *บุญ* และ *เฮา* คำกริยา *บอก* มีการรวมความหรือกลืนความกับ *บุญ* และทำหน้าที่เป็นหน่วยเดี่ยวในประโยค ที่ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ นอกจากนี้ยังไม่สามารถย้ายคำนาม *บุญ* ไปเป็นเรื่องได้ด้วย ในตัวอย่างที่ (9) ข *บอกบุญ* เป็นสกรรมกริยาที่มี *เฮา* เป็นกรรมตรง

ก *เพิน* *มา* *บอกบุญ* *เฮา*
phāən **māa** **bɔ̀ɔkbun** **hāw**
เขา มา บอกบุญ เรา
‘เขามาบอกให้เรารู้ว่าจะมีการทำบุญ’

ข **บุญ* *นะ* *เพิน* *มา* *บอก* *เฮา*
bun **nāʔ** **phāən** **māa** **bɔ̀ɔk** **hāw**
บุญ น่ะ เขา มา บอก เรา
‘บุญน่ะเขามาบอกเรา’

1.1.2) ลักษณ์ของคำนามที่เป็นส่วนประกอบในคำกริยากลืนความ

คำนามของกริยากลืนความในกลุ่มนี้มีลักษณ์ชี้บ่งเป็นนัย 3 แบบ ได้แก่ 1) กรรม 2) เครื่องมือ และ 3) ตำแหน่งที่ตั้ง ดังที่จะอธิบายในรายละเอียด ดังต่อไปนี้

<u>คำนามที่มีลักษณ์ชี้บ่งเป็นนัยเป็นกรรมของกริยา</u> คำว่า *บอก* ในตัวอย่าง *บอกมนต์* ‘สอนเวทมนต์’ เป็นสกรรมกริยา (กริยาทวิกรรม) คำว่า *มนต์* เป็นกรรมตรง ส่วนคำว่า *อ้ายมี* เป็นกรรมรอง เมื่อคำว่า *บอกมนต์* มีการรวมความหมายและกลายเป็นคำกริยากลืนความแล้ว คำว่า *บอกมนต์* ทำหน้าที่เป็นหน่วยเดี่ยวที่ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ และเป็นสกรรมกริยา เมื่อใช้เกณฑ์การทำให้เป็นเรื่องทดสอบแล้ว จะพบว่าคำว่า *มนต์* ซึ่งเดิมเป็นกรรมของกริยา *บอก* ไม่สามารถย้ายที่ไปเป็นเรื่องได้

(10) *เพิน* *บอกมนต์* *อ้ายมี*
phāən **bɔ̀ɔkmɔ̃n** **ʔâaymīı**
ท่าน บอกมนต์ พี่มี
‘ท่านสอนเวทมนต์ให้พี่มี’

<u>คำนามมีลักษณ์ชี้บ่งเป็นนัยเป็นเครื่องมือของกริยา</u> คำว่า *เกือ* ใน *เกือฮำ* ‘ให้ เลี้ยงด้วยรำ’ เป็นสกรรมกริยา (กริยาทวิกรรม) โดยคำว่า *ฮำ* เป็นกรรมตรง ส่วนคำว่า *หมู* เป็นกรรมรอง เมื่อคำว่า *เกือฮำ* มีการรวมความ

หมายกันเป็นคำกริยากลืนความชนิดสกรรมกริยาแล้ว จะกลายเป็นหน่วยที่ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ เมื่อใช้เกณฑ์การทำให้เป็นเรื่องทดสอบแล้ว จะพบว่าคำนาม *ฮำ* ไม่สามารถย้ายที่ไปเป็นเรื่องได้ นอกจากนี้ คำนาม *ฮำ* ดังกล่าว มีลักษณ์ชี้บ่งเป็นนัยเป็นเครื่องมือหรืออุปกรณ์ของกริยา *เกือ* ดังนั้น *เกือฮำหมู* จึงมีความหมายว่า ให้อาหารหมูด้วยรำ ดังแสดงในตัวอย่าง (11) ตัวอย่างคำกริยากลืนความอื่นๆ ในกลุ่มนี้ๆ ได้แก่ *เบื่อยา* 'ฆ่าด้วยการวางยา', *ยักเม่า* 'รัดด้วยปลอก', *มอมเหล้า* 'หลอกล่อให้กินเหล้า', *สรงน้ำ* 'อาบด้วยน้ำ', *ฮดน้ำ* 'รดด้วยน้ำ'

(11) *แม̄* *เกือฮำ̃* *หมู*
mēɛ **kɨhām** **mŭu**
แม่ เลี้ยงรำ หมู
'แม่ให้รำแก่หมู'

คำนามมีลักษณ์ชี้บ่งเป็นนัยเป็นตำแหน่งที่ตั้งของกริยา คำว่า *ใส่* ในตัวอย่าง *ใส่บาตร* 'ใส่ลงในบาตร' เป็นสกรรมกริยา (กริยาทวิกรรม) คำว่า *บาตร* เป็นกรรมตรง ส่วนคำว่า *พระ* เป็นกรรมรอง เมื่อคำว่า *ใส่บาตร* มีการรวมความหมายกันเป็นสกรรมกริยา จะกลายเป็นหน่วยเดี่ยวที่ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ คำนาม *บาตร* ที่เป็นส่วนประกอบมีลักษณ์ชี้บ่งเป็น เป็นตำแหน่งที่ตั้งของกริยา *ใส่* คำกริยากลืนความ *ใส่บาตรพระ* ในตัวอย่างที่ (12) ต่อไปนี้ มีความหมายว่า ใส่ลงในบาตรพระ

(12) *แม̄ เถ่า* *ใส̄ บาตร* *พ̄ะ* *สุ̄* *มื่อ*
mēɛthàw **sāybàat** **phāʔ** **sūʔ** **mîɨ**
แม่ยาย ใส่บาตร พระ ทุก วัน
'แม่ยายใส่อาหารลงในบาตรพระทุกมื้อ'

1.2) คำต้นทางเป็นสกรรมกริยาที่ตามด้วยคำนาม 1 คำ

คำกริยากลืนความที่มีคำต้นทางเป็นสกรรมกริยากับคำนาม 1 คำ แปลงเป็น คำปลายทางที่เป็นอกรรมกริยา ลักษณะของคำกริยากลืนความกลุ่มนี้ มีดังต่อไปนี้

1.2.1) การแปลงหมวดคำของคำกริยากลืนความ

คำในกลุ่มนี้มีคำต้นทางเป็นสกรรมกริยากับคำนาม เกิดการรวมความหมายกันแปลงเป็นคำปลายทางคืออกรรมกริยาที่สูญคุณสมบัติความเป็นสกรรมกริยา การแปลงหมวดคำของคำกริยากลืนความกลุ่มนี้เขียนเป็นรูปแทนทางโครงสร้างได้ ดังนี้

รูปแทน 2 สกรรมกริยา + นาม ⟶ อกรรมกริยา

สกรรมกริยากับคำนามที่มีคุณสมบัติใดๆ เกิดการรวมความหมายกัน และแปลงเป็น อกรรมกริยาที่มีลักษณ์ชี้บ่งเป็นนัยของคำนามปรากฏรวมอยู่ด้วย คำปลายทางสูญคุณสมบัติความเป็นสกรรมกริยา และกลายเป็นอกรรมกริยา คือไม่มีกรรมของกริยาตามหลัง ยกตัวอย่างเช่น *สาน้ำ* 'วิดน้ำ', *มอบฉันทะ* 'มอบความเชื่อใจ'

(13) สา + น้ำ ⟶ สาน้ำ

สาน้ำ ‘วิดน้ำ’ *สา* แปลว่า วิดน้ำ มีการรวมความหมายของคำนาม *น้ำ* ไว้ในคำกริยา *สา* เมื่อรวมความหมายกันเป็นกริยากลืนความแล้ว จะทำหน้าที่เป็นหน่วยเดียวที่ไม่สามารถย้ายคำนาม *น้ำ* ไปเป็นเรื่องได้ ดังแสดงในตัวอย่าง (13) ข *สาน้ำ* จึงเป็นอกรรมกริยาทำหน้าที่เป็นหน่วยเดี่ยว ซึ่งไม่มีกรรมตามหลัง ส่วนคำนาม *ปลา* เป็นกรรมของกริยา *เอา* เป็นหน่วยที่สามารถแยกส่วนจาก *สาน้ำ* ได้ ตัวอย่างคำอื่นๆ ในกลุ่มนี้ ได้แก่ *แยงหน้า* ‘ส่องดูหน้า’, *แยงคีง* ‘ส่องดูร่างกาย’, *เฮ็ดเวียก* ‘ทำงาน’, *ชักใย* ‘ทำใยเป็นใยแมงมุม’

ก
เพิน	*สำ นำ*	*เอา*	*ปา*
phɔ̄ɔn	**săanâam**	**ʔaw**	**paa**
เขา	วิดน้ำ	เอา	ปลา

‘เขาวิดน้ำเพื่อเอาปลา’

ข
**นำ*	*นะ*	*เพิน*	*สำ*	*เอา*	*ปา*
nâam	**naʔ**	**phɔ̄ɔn**	**săa**	**ʔaw**	**paa**
น้ำ	น่ะ	เขา	วิด	เอา	ปลา

‘น้ำน่ะเขาวิดเอาปลา’

(14) มอบ + ฉันทะ ⟶ มอบฉันทะ

มอบฉันทะ ‘มอบความเชื่อใจ’ *มอบ* เป็นสกรรมกริยา ที่มีการรวมความหมายของคำนาม *ฉันทะ* ไว้ เมื่อ *มอบฉันทะ* รวมความหมายกันเป็นกริยากลืนความแล้ว จะทำหน้าที่เป็นหน่วยเดียวที่ไม่สามารถย้ายคำนาม *ฉันทะ* ไปเป็นเรื่องได้ ดังแสดงในตัวอย่าง (14) ข *มอบฉันทะ* จึงกลายเป็นอกรรมกริยาที่ไม่มีกรรมตามหลัง ส่วนคำนาม *ลาว* เป็นกรรมของกริยา *ให้* เป็นหน่วยที่แยกส่วนจาก *มอบฉันทะ* ได้ ตัวอย่างคำอื่นๆ ในกลุ่มนี้ ได้แก่ *ถูสบู่* ‘ฟอกตัวด้วยสบู่’, *ผิวน้ำ* ‘พ่นน้ำออกจากปากเพื่อเป่าคนไข้’, *ตบมือ* ‘ปรบด้วยมือ’

ก
ข่อย	*มอบฉันทะ*	*ให่*	*ลาว*	*ไป*	*แทน*
khɔ̄ɔy	**mɔ̂ɔpsănthāʔ**	**hày**	**lăaw**	**pay**	**thɛ̆ɛn**
ฉัน	มอบความเชื่อใจ	ให้	เขา	ไป	แทน

‘ฉันมอบความเชื่อใจให้เขาทำธุระแทน’

ข
**ฉันทะ*	*นะ*	*ข่อย*	*มอบ*	*ให่*	*ลาว*	*ไป*	*แทน*
sănthāʔ	**naʔ**	**khɔ̄ɔy**	**mɔ̂ɔp**	**hày**	**lăaw**	**pay**	**thɛ̆ɛn**
สิทธิ์	น่ะ	ฉัน	มอบ	ให้	เขา	ไป	แทน

‘ความเชื่อใจน่ะ ฉันมอบให้เขาไปทำแทน’

1.2.2) ลักษณ์ของคำนามที่เป็นส่วนประกอบในคำกริยากลืนความ

คำนามของกริยากลืนความในกลุ่มนี้มีลักษณ์ขี้บ่งเป็นนัย 4 แบบ ได้แก่ 1) ผู้รับหรือผู้ทรงสภาพ 2) เครื่องมือ 3) ตำแหน่งที่ตั้ง คำนามที่มีลักษณ์ขี้บ่งเป็นนัยดังกล่าว เป็นเป้าหมายของกริยา และมีลักษณะดังต่อไปนี้

คำนามมีลักษณ์ขี้บ่งเป็นนัยว่าเป็นผู้รับสภาพของกริยา ยกตัวอย่างเช่นคำนาม *สาว* ใน *ซูสาว* ‘ขอหลับนอนกับสาว’ สกรรมกริยา *ซู* ในตัวอย่างดังกล่าว ต้องการคำนามที่เป็นกรรมหรือผู้รับ (patient) ซึ่งเป็นคำนามที่มีความหมายเฉพาะเจาะจงเท่านั้น เมื่อเกิดการรวมความหมายกันแล้ว *ซูสาว* จะกลายเป็นหน่วยเดี่ยวที่ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ และไม่สามารถย้ายคำนาม *สาว* ไปเป็นเรื่องได้ ดังแสดงในตัวอย่างที่ (15) ตัวอย่างคำกริยากลืนความอื่นๆ ในกลุ่มนี้ ได้แก่ *ใส่เบ็ด* ‘ปักเบ็ดเพื่อจับปลา’

(15)ก

เพิน	*ไป*	*ซูสาว*	*ตั๋ว-ะ*	*เมื่อ*	*คืน*	*นี่*
phəən	**pay**	**sūusaaw**	**tŭa**	**mīa**	**khɨ̄ɨn**	**nîɪ**
เขา	ไป	หลับนอนกับสาว	ละ	เมื่อ	คืน	นี้

‘เขาขอหลับนอนกับสาว เมื่อคืนนี้’

ข

**สาว*	*น๊-ะ*	*เพิน*	*ไป*	*ซู*	*ตั๋ว-ะ*	*เมื่อ*	*คืน ~*	*นี่*
saaw	**nāʔ**	**phān**	**pay**	**sūu**	**tŭa**	**mīa**	**khɨ̄ɨn**	**nîɪ**
สาว	น่ะ	เขา	ไป	ซู	ละ	เมื่อ	คืน	นี้

‘สาวน่ะ เขาขอหลับนอน เมื่อคืนนี้’

คำนามมีลักษณ์ขี้บ่งเป็นนัยเป็นเครื่องมือของกริยา คำนามในกลุ่มนี้ได้แก่คำนาม *สบู่* ในตัวอย่าง *ถูสบู่* ‘ถูตัวด้วยสบู่’ และคำนาม *นิ้ว* ในตัวอย่าง *ดีดนิ้ว* ‘ดีดด้วยนิ้ว’ คำกริยา *ถู* และ *ดีด* เป็นสกรรมกริยาที่ต้องการกรรม แต่คำนาม *สบู่* และ *นิ้ว* ไม่ใช่กรรมของกริยา *ถู* และ *ดีด* ดังกล่าว แต่เป็นเครื่องมือหรือวิธีการ (means) ของกริยา เมื่อรวมความหมายกันแล้ว ไม่สามารถแยกคำนาม หรือย้ายคำนามไปเป็นเรื่องได้ *ถูสบู่ ดีดนิ้ว* จึงเป็นกริยากลืนความที่ประกอบด้วยคำนามที่มีลักษณ์เครื่องมือ ดังแสดงในตัวอย่างที่ (16) และ (17) ตัวอย่างคำกริยากลืนความอื่นๆ ในกลุ่มนี้ ได้แก่ *สักสุ่ม* ‘จับปลาด้วยสุ่ม’, *จี่ไฟ* ‘ย่างด้วยไฟ’, *จุบด่าง* ‘ชุบด้วยด่าง’, *ซาวน้ำ* ‘ซาวด้วยน้ำ’, *ตบมือ* ‘ปรบด้วยมือ’, *โบกปูน* ‘ฉาบด้วยปูน’, *ปะแป้* ‘ปะด้วยแป้ง’, *อ่อยเหยื่อ* ‘ล่อด้วยเหยื่อ’, *ซกมวย* ‘ซกตามรูปแบบมวย’, *ซ้อมมวย* ‘ซ้อมตามรูปแบบมวย’

(16)

อีหล่า	*ถูสบู่*	*แน*
ʔiilàa	**thŭusabūu**	**nɛ̃ɛ**
น้อง	ถูสบู่	หน่อย

‘น้องถูตัวด้วยสบู่หน่อย’

(17) *เพิน*̄ *ดีดนิ่ว* *เอิ้น* *หมา*

phāən **dìɪtnîw** **ʔəən** **măa**

เขา ดีดนิ้ว เรียก หมา

'เขาดีดให้มีเสียงด้วยนิ้วเพื่อเรียกหมา'

คำนามมีลักษณ์ชี้บ่งเป็นนัยเป็นตำแหน่งที่ตั้งของกริยา เช่นคำนาม *น้ำ* ใน *แซ่น้ำ* 'แช่ในน้ำ' คำกริยา *แช่* ในตัวอย่างดังกล่าว เป็นสกรรมกริยา แต่คำนาม *น้ำ* ไม่ใช่กรรมของกริยาดังกล่าว แต่เป็นแหล่งหรือตำแหน่งที่กระทำกริยา เมื่อ *แซ่น้ำ* มีการรวมความหมาย จะกลายเป็นกริยากลืนความที่ประกอบด้วยคำนามที่มีลักษณ์เป็นตำแหน่งที่ตั้งของกริยา ดังแสดงในตัวอย่างที่ (18) ตัวอย่างคำกริยากลืนความอื่นๆ ในกลุ่มนี้ ได้แก่ *เป้าะซิง* 'ต้อนให้สัตว์เข้าไปติดที่ตาข่าย'

(18) *อีหล่า* *เอา* *เข่า* *ไป* *แซ*̄ *น่ำ* *แน*̄

ʔii làa **ʔaw** **khàw** **pay** **sɛ̃ɛ nâm** **nɛ̃ɛ**

น้อง เอา ข้าว ไป แช่น้ำ แน

'น้องเอาข้าวไปแช่ในน้ำหน่อย'

คำนามมีลักษณ์ชี้บ่งเป็นนัยเป็นเป้าหมายของกริยา เช่นคำนาม *ฮอย* ใน *ย่ำฮอย* 'ย่ำให้เป็นรอย' และคำนาม *ตอก* ใน *จักตอก* 'ผ่าให้เป็นตอก' คำกริยา *ย่ำ* และ *จัก* ในตัวอย่างดังกล่าวเป็นสกรรมกริยา ส่วนคำนาม *ฮอย* และ *ตอก* เป็นคำนามที่เป็นเป้าหมาย (goal) ของการกระทำ ไม่ใช่กรรมของกริยา เมื่อมีการรวมความหมายกันเป็นกริยากลืนความแล้ว จะไม่สามารถแยกคำนามหรือย้ายคำนามไปเป็นเรื่องได้ เพราะจะกลายเป็นประโยคที่ไม่เป็นที่ยอมรับในภาษา ดังแสดงในตัวอย่างที่ (19) และ (20) ตัวอย่างคำกริยากลืนความอื่นๆ ในกลุ่มนี้ๆ ได้แก่ *ควัดพระ* 'แกะเป็นรูปพระ', *คัวเฮือน* 'เตรียมไม้ไว้ทำบ้าน', *ตีแหวน* 'ตีทองให้เป็นแหวน', *สีเทียน* 'ปั้นขี้ผึ้งให้เป็นเทียน', *ชักใย* 'ทำใยให้เป็นใยแมงมุม', *คั้นส้มปลา* 'ขยำให้เป็นปลาส้ม'

(19) *เพิน*̄ *อย้ำ ฮอย*̃ *เอา* *ปา*

phāən **yâmhɔ̃ɔy** **ʔaw** **paa**

เขา ย่ำรอย เอา ปลา

'เขาเหยียบดินริมน้ำให้เป็นรอยเพื่อจับปลา'

(20) *เพิน*̄ *จั๊กตอก* *ไว่* *ถ่า* *เฮ็ด*̄ *กะต่า*

phāən **cǎktɔ̀ɔk** **wây** **thàa** **hēt** **katàa**

เขา จักตอก ไว้ รอ ทำ ตะกร้า

'เขาผ่าไม้ไผ่ให้เป็นเส้นบางๆให้เป็นตอก เพื่อเตรียมเอาไว้ทำตะกร้า'

2) คำต้นทางเป็นอกรรมกริยากับคำนาม

กริยากลืนความในกลุ่มนี้มีคำต้นทางเป็นอกรรมกริยากับคำนาม เมื่อมีการรวมความหมายกันจะแปลงเป็นอกรรมกริยา โดยคำนามที่ตามหลังอกรรมกริยาดังกล่าว เป็นคำนามที่มาประกอบเพื่อบ่งนัยของคำกริยากลืนความ เช่น เป็นเครื่องมือของกริยา หรือเป็นตำแหน่งที่ตั้งของกริยา

2.1) การแปลงหมวดคำของคำกริยากลืนความ

คำต้นทางเป็นอกรรมกริยาที่มีคำนามตามหลังซึ่งไม่ใช่กรรมของกริยา แต่คำนามที่ตามหลังอาจมีลักษณ์ชี้บ่งเป็นนัยว่า เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับคำกริยา เมื่ออกรรมกริยามีการรวมความหมายกับนามที่ตามมาจะแปลงเป็นอกรรมกริยา การแปลงหมวดคำของคำกริยากลืนความในกลุ่มนี้สามารถเขียนเป็นรูปแทนทางโครงสร้างได้ดังนี้

รูปแทน 3 อกรรมกริยา + นาม ⟶ อกรรมกริยา

อกรรมกริยากับคำนามที่มีคุณสมบัติใด ๆ มีการรวมความหมายกันแล้วกลายเป็นอกรรมกริยา โดยมีลักษณ์ชี้บ่งเป็นนัยของคำนามปรากฏร่วมในคำกริยาด้วย คำปลายทางยังคงมีคุณสมบัติของกริยาเดิม คือเป็นอกรรมกริยา ยกตัวอย่างเช่น กวักมือ ‘โบกไปมาด้วยฝ่ามือ’

(21) กวัก + มือ ⟶ กวักมือ

กวักมือ ‘โบกไปมาด้วยฝ่ามือ’ คำกริยา *กวัก* แปลว่า โบกมือ เมื่อคำกริยา *กวัก* กับคำนาม *มือ* มีการรวมความหมายกันแล้ว ความหมายของคำนาม *มือ* จะรวมหรือกลืนอยู่ในความหมายของคำกริยา กล่าวคือ ในการทำกริยา *กวัก* ต้องใช้มือนั่นเอง *กวักมือ* เป็นหน่วยที่ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ และไม่สามารถย้ายคำนาม *มือ* ไปเป็นเรื่องได้ ดังแสดงในตัวอย่าง (22) ข ตัวอย่างคำกริยากลืนความอื่น ๆ ในกลุ่มนี้ ได้แก่ *งวกหน้า* ‘หันหน้า’, *โบกมือ* ‘โบกด้วยมือ’, *บวชพระ* ‘บวชเป็นพระ’, *เมาเหล้า* ‘เมาด้วยเหล้า’, *โตนน้ำ* ‘กระโดดลงน้ำ’, *อาบน้ำ* ‘อาบด้วยน้ำ’, *ว่ายน้ำ* ‘ว่ายในน้ำ’, *ผินหน้า* ‘หันใบหน้า’, *ลงข่วง* ‘ไปลานบ้านเพื่อทำงานตอนกลางคืน’, *ลงโบสถ์* ‘ไปโบสถ์เพื่อทำกิจของสงฆ์’

(22) ก

แม̄ ใหญ̄	*กวั̊กมือ̃*	*อยู̄*	*หั่น*
mɛ̄ɛŋāy	**kŭakmɯ̃**	**yūu**	**hàn**
ยาย	กวักมือ	อยู่	นั่น

‘ยายโบกไปมาด้วยฝ่ามืออยู่นั่น’

ข

**มือ̃*	*นะ̄*	*แม̄ ใหญ̄*	*กวั̊ก*	*อยู̄*	*หั่น*
mɯ̃	**nāʔ**	**mɛ̄ɛŋāy**	**kŭak**	**yūu**	**hàn**
มือ	น่ะ	ยาย	กวัก	อยู่	นั่น

‘มือน่ะ ยายโบกอยู่นั่น’

2.2) ลักษณ์ของคำนามที่เป็นส่วนประกอบในคำกริยากลืนความ

คำนามที่เป็นส่วนประกอบในคำกริยากลืนความกลุ่มนี้ มีลักษณ์ชี้บ่งเป็นนัย 4 แบบ ได้แก่ เครื่องมือ ตำแหน่งที่ตั้ง เป้าหมาย และแหล่งเดิม

คำนามมีลักษณ์ชี้บ่งเป็นนัยว่าเป็นเครื่องมือของกริยา เช่นคำว่า *ปืน* ใน *แบ่นปืน* 'เล็งด้วยปืน' คำว่า *แบ่น* แปลว่า เล็ง เป็นอกรรมกริยา[9] อุปกรณ์หรือเครื่องมือที่ใช้เล็งคือ *ปืน* ซึ่งไม่ใช่กรรมของกริยา เมื่อ *แบ่น* และ *ปืน* มาประกอบกัน ก็เกิดการรวมความหมายจนกลายเป็นกริยากลืนความ และไม่สามารถย้ายคำนาม *ปืน* ไปเป็นเรื่องได้ ดังแสดงในตัวอย่างที่ (23) ความหมายของคำนามที่เป็นส่วนประกอบในคำกริยากลืนความ จะรวมอยู่ในความหมายของคำกริยา หรือเป็นคำนามที่บังคับปรากฏกับคำกริยานั้นๆ เช่น *กิ้งตา* 'จ้องด้วยตา', *เงยหน้า* 'เงยด้วยหน้า', *จ่องมือ* 'ยื่นด้วยมือ', *จูบปาก* 'ห่อปากด้วยปาก', *ซวงมือ* 'คว้าด้วยมือ', *แลบลิ้น* 'ยื่นลิ้นออกมา', *กวักมือ* 'โบกไปมาด้วยฝ่ามือ', *แยงกะบอง* 'ส่องแสงด้วยไต้', *เมาเหล้า* 'เมาด้วยเหล้า', *อาบน้ำ* 'อาบด้วยน้ำ', *ก้อมวย* 'ตั้งท่าชกแบบมวย', *โตนจ้อง* 'กระโดดลงโดยใช้ร่ม'

(23) *เพิน¯ แบน¯ ปืน ไป ที¯ ก๋กไม่*
phɔ̄ɔn bɛ̄ɛnpɨ̄ɨn pay thīı kǒkmây
เขา เล็งปืน ไป ที่ ต้นไม้
'เขาเล็งไปที่ต้นไม้ด้วยปืน'

คำนามมีลักษณ์ชี้บ่งเป็นนัยเป็นตำแหน่งที่ตั้งของกริยา เช่นคำนาม *น้ำ* ใน *โตนน้ำ* 'กระโดดลงในน้ำ' คำว่า *โตน* เป็นอกรรมกริยา ส่วนคำนาม *น้ำ* ไม่ใช่กรรมของกริยา แต่บอกตำแหน่งที่ตั้งของการกระโดด คำว่า *โตน* และ *น้ำ* มีการรวมความหมายกันเป็นกริยากลืนความ ดังแสดงในตัวอย่างที่ (24) ตัวอย่างคำกริยากลืนความอื่นๆ ในกลุ่มนี้ ได้แก่ *ว่ายน้ำ* 'ว่ายในน้ำ', *ดำน้ำ* 'ดำลงในน้ำ', *ผึ่งแดด* 'ผึ่งที่แดด', *ฟ่างไฟ* 'ผิงที่ไฟ', *ลุยน้ำ* 'เดินฝ่า ลุยในน้ำ', *หลุลูก* 'แท้งลูก (*หลุ* แปลว่า ไหลออก ทะลุ)', *แค้นคอ* 'ติดที่คอ', *ยึ่งท้อง* 'อืดที่ท้อง', *ถอยหลัง* 'ถอยไปทางด้านหลัง', *วินหัว* 'เวียนที่หัว', *หนวกหู* 'หนวกที่หู', *อุกใจ* 'กลุ้มในใจ'

(24) *เจ้าแดง โตนน่ำ ไป แล่ว*
câwdɛɛŋ toonnâm pay lɛ̂ɛw
เจ้าแดง กระโดดน้ำ ไป แล้ว
'แดงกระโดดลงในน้ำไปแล้ว'

---

[9] *แบ่น เป็นอกรรมกริยาในประโยค เพิ่นแบ่นปืนไปที่กกไม้ แปลว่า เขาเล็งปืนไปที่ต้นไม้ ในไวยากรณ์พึ่งพาศัพทการก ถือว่า กกไม้ เป็นการกสถานที่ (locus)*

(25) *ข่อย* *ยืง̄ ท่อง* [หยุด] *กิน* *ตำบั๊กยมี̃* *หลาย*

khɔ̀ɔy **ŋīɪŋthɔ̂ɔŋ** [PAUSE] **kin** **tambâkŋõ͘m** **laay**

ฉัน อืดท้อง กิน มะยมตำ มาก

'ฉันรู้สึกอืดในท้อง เพราะกินมะยมตำมากไป'

<u>คำนามมีลักษณ์ชี้บ่งเป็นนัยเป็นเป้าหมายของกริยา</u> เช่นคำนาม *เหิบ* ใน *แตกเหิบ* 'แตกกะเทาะเป็นหนังหมู' และคำนาม *พระ* ใน *บวชพระ* 'บวชเป็นพระ' คำกริยา *แตก* และ *บวช* เป็นอกรรมกริยา ส่วนคำนาม *เหิบ* และ *พระ* ไม่ใช่กรรมแต่บอกเป้าหมายของการกระทำ ดังแสดงในตัวอย่าง (26) และ (27) *แตกเหิบ* และ *บวชพระ* เป็นหน่วยที่มีการรวมความหมายกันและแยกออกจากกันไม่ได้ คำนาม *เหิบ* และ *พระ* ก็ไม่สามารถย้ายที่ไปเป็นเรื่องได้ ตัวอย่างคำอื่นๆ ในกลุ่มนี้ ได้แก่ *ตกตะกอน* 'ตกเป็นตะกอน', *แตกกอ* 'แตกเป็นกอ', *ขักใย* 'ทำใยให้เป็นใยแมงมุม', *ขักฮูป* 'ถ่ายเป็นรูป'

(26) *ขี่ตม* *แตกเหิบ*

khìɪtom **tɛ̀ɛkhɛ̀ɔp**

ขี้ตม แตกระแหงเป็นเหิบ

'ขี้โคลนแตกระแหงเพราะแห้งเป็นเหิบ'

(เหิบเป็นผิวดินที่แตกระแหงแห้งกะเทาะเป็นหนังหมู)

(27) *อ้ายมี̃* *สี̄* *บวชพะ̄*

ʔâaymĩɪ **sīʔ** **bùatphãʔ**

พี่มี จะ บวชพระ

'พี่มีจะบวชเป็นพระ'

<u>คำนามมีลักษณ์ชี้บ่งเป็นนัยเป็นแหล่งเดิมของกริยา</u> เช่น คำนาม *หอ* ใน *โตนหอ* 'กระโดดลงจากหอฝึก' คำกริยา *โตน* แปลว่า กระโดด และเป็นอกรรมกริยา ส่วนคำนาม *หอ* เป็นคำนามที่บอกแหล่งเดิม(source) ของกริยา คือบอกว่า กระโดดลงมาจากหอฝึก ดังแสดงในตัวอย่างที่ (28) เมื่อรวมความหมายกันแล้ว ไม่สามารถแยกส่วนประกอบ หรือย้ายคำนามไปเป็นเรื่องได้ ตัวอย่างคำกริยากลืนความอื่นๆ ในกลุ่มนี้ ได้แก่ ปลอดภัย 'พ้นจากภัยอันตราย'

(28) *มื่อ* *นี่* *เพิ̄น* *โตนหอ* *สอง* *เทือ̄* *แล่ว*

mîɪ **nîɪ** **phəən** **toon hɔ̌ɔ** **sɔ̌ɔŋ** **thīa** **lêɛw**

วัน นี้ เขา กระโดดหอ สอง ครั้ง แล้ว

'วันนี้เขากระโดดลงจากหอฝึกสองครั้ง'

ลักษณะของคำกริยากลืนความที่กล่าวถึงในเบื้องต้นนั้น ผู้เขียนใช้เกณฑ์ทดสอบเรื่องการย้ายคำนามที่เป็นส่วนประกอบไปเป็นเรื่องเกณฑ์นี้เป็นเกณฑ์เดียวกับกับเกณฑ์ที่ใช้ทดสอบคำกริยาประสม คำกริยากลืนความจึงเป็นคำประสมประเภทหนึ่ง ซึ่งไม่แสดงความหมายใหม่อย่างชัดเจน แต่ทำหน้าที่เป็นหน่วยเดี่ยวที่ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ คำนามที่เป็นส่วนประกอบของคำกริยากลืนความมีลักษณ์ชี้บ่งเป็นนัยว่าเป็นเครื่องมือ ตำแหน่งที่ตั้ง หรือเป้าหมายของการกระทำที่แสดงด้วยกริยา

บทสรุป

คำกริยากลืนความเป็นการรวมกันทางความหมายอย่างกลมกลืนของหน่วยคำกริยาและหน่วยคำนามที่มาประชิดกัน และทำหน้าที่เป็นหน่วยเดี่ยว ซึ่งเป็นภาคแสดงของอนุพากย์ หากดูอย่างผิวเผิน คำกริยากลืนความอาจมีโครงสร้างเหมือนกริยาเดี่ยวที่ต้องการกรรม ทั้งนี้ เมื่อใช้เกณฑ์การทำให้เป็นเรื่องมาทดสอบแล้ว จะพบความแตกต่างระหว่างคำกริยากลืนความกับกริยาเดี่ยวที่ตามด้วยนามโดยทั่วไป กล่าวคือ คำนามที่ตามหลังกริยาเดี่ยวสามารถย้ายไปเป็นเรื่องได้ การทำให้เป็นเรื่องจึงเป็นตัวบ่งชี้ว่า หน่วยที่ประกอบด้วยกริยากับนามนั้น เป็นคำกริยากลืนความซึ่งเป็นหน่วยที่ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ หรือเป็นคำกริยาเดี่ยวที่ตามด้วยนาม ซึ่งสามารถแยกคำนามออกจากกริยาได้ คำกริยากลืนความมีคุณสมบัติเช่นเดียวกับคำประสม คือ คำกริยาประสมไม่สามารถแยกหน่วยที่เป็นส่วนประกอบออกจากกันได้ และไม่สามารถย้ายคำนามที่เป็นส่วนประกอบไปเป็นเรื่องได้ ดังนั้นคำกริยากลืนความจึงจัดว่าเป็นคำประสมประเภทหนึ่ง คำกริยากลืนความมีการแปลงหมวดจากหมวดคำต้นทางเป็นหมวดคำปลายทางใน 2 ลักษณะ คือคำปลายทางยังคงเป็นหมวดคำเดิมเช่นเดียวกับหมวดคำต้นทาง คำปลายทางมีการเปลี่ยนหมวดคำซึ่งเป็นคนละหมวดกับคำต้นทาง คำกริยากลืนความบางกลุ่มอาจมีการสูญคุณสมบัติความเป็นกริยาทวิกรรม และกลายเป็นสกรรมกริยา ในขณะที่คำกริยากลืนความอีกกลุ่มหนึ่ง อาจสูญคุณสมบัติความเป็นสกรรมกริยาและกลายเป็นอกรรมกริยา คำนามที่ประกอบท้ายคำกริยากลืนความจะแสดงลักษณ์ชี้บ่งเป็นนัยที่เกี่ยวข้องกับคำกริยา เช่น คำนามมีลักษณ์ชี้บ่งเป็นนัยว่าเป็นเครื่องมือ ตำแหน่งที่ตั้ง เป้าหมาย หรือแหล่งเดิมของคำกริยา

เอกสารอ้างอิง

ราชบัณฑิตยสถาน. 2546. **ศัพท์ภาษาศาสตร์**. นนทบุรี: สหมิตรพริ้นติ้ง.

วัลยา ข้างขวัญยืน และคณะ. 2549. **บรรทัดฐานภาษาไทย เล่ม 2: การสร้างคำและการยืมคำ**. กรุงเทพฯ: สถาบันภาษาไทย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.

วิไลศักดิ์ กิ่งคำ. 2544. **ภาษาไทยถิ่น**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สมทรง บุรุษพัฒน์. 2543. **ภูมิศาสตร์ภาษาถิ่น**. กรุงเทพฯ: เอกพิมพ์ไท.

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ ยุพาพรรณ หุ่นจำลอง และสรัญญา เศวตมาลย์. 2546. **ทฤษฎีไวยากรณ์**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Lertdow Sayankena. 1985. **Verbs in Phu Thai: A Lexicase Analysis**. Ph.D. Dissertation. University of Hawaii.

Saranya Savetamalya. 2543. “Incorporated Verbs in Thai.” **มนุษยศาสตร์สาร** 1, 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม): 1-20.

Starosta, Stanley. 1988. **The Case for Lexicase: An Outline of Lexicase Grammatical Theory**. London: Pinter.